

Programma Perspectief in de praktijk

Nazima is geboren op 13 maart 1987. Zij is het oudste kind in een gezin van drie kinderen. De geboorte van Nazima verloopt zonder problemen maar haar ouders merken al snel op dat haar ontwikkeling niet normaal verloopt. Na onderzoek blijkt dat er sprake is van ernstige verstandelijke en motorische beperkingen. Nazima gaat vanaf haar derde naar een kinderdagcentrum en wordt thuis door haar ouders en opa's en oma's verzorgd. Op haar 15^e gaat ze wonen in een woongroep van een grote organisatie voor mensen met een verstandelijke beperking.

In 2018 gaat men binnen de locatie waar zij woont en werkt met programma Perspectief werken. Er wordt allereerst een persoonsbeeld geschreven. Dit gebeurt op basis van ingevulde vragenlijsten Inventarisatie Persoonsbeeld door haar ouders, door begeleiders van wonen, van dagbesteding en de fysiotherapeut. Daarnaast wordt het GedragsTaxatie Instrument (GTI) afgenomen om inzicht te krijgen in de mogelijkheden van Nazima. Ook vullen de ouders en de begeleiders van wonen en dagbesteding een Lijst Gedragsproblemen-(Z)EVMB in.

Persoonsbeeld Nazima

Nazima wordt door alle betrokkenen getypeerd als een vrolijke vrouw die het leuk vindt om gek te doen, te onderzoeken en uit te dagen. Ze kan erg genieten van uptempo muziek. Dagbesteding geeft aan dat ze niet goed weten wat Nazima precies leuk vindt wat betreft materialen. Volgens de ouders vindt Nazima het leuk om te donderjagen en te stoeien. Het kan niet ruw genoeg. Haar zusje schrijft dat Nazima erg kan genieten van winkelen. De begeleiders van wonen zien dat Nazima het prettig vindt om te zwemmen en om buiten te zijn (ook als het regent en waait). Uit het dossier komt naar voren dat Nazima erg moet lachen wanneer je haar gedrag imiteert.

Nazima is 34 jaar en ze woont sinds haar 15e in een woongroep in de wijk samen met 9 andere volwassenen met meervoudige beperkingen. Nazima heeft een ernstige verstandelijke en meervoudige beperking waarvan de oorzaak onbekend is. Ze heeft epilepsie (toevallen worden al heel lang niet meer gezien) en suikerziekte (goed onder controle). Nazima kan niet lopen en zit daarom in een duwrolstoel. Ze kan haar linkerarm en hand gebruiken om te draaien aan het wiel van de rolstoel maar is (nog) niet in staat zichzelf te verplaatsen. Nazima beheerst de vuist- en pincetgreep.

Uit onderzoek blijkt dat ze een lichte visuele beperking heeft. Ze kijkt voornamelijk door haar rechteroog en heeft een contrastverschil van 25% nodig. Een gele beker op een witte tafel ziet ze minder goed dan een blauwe beker op een witte tafel. Bij afname van het GedragsTaxatieInstrument (GTI) is het opvallend dat Nazima nauwelijks reageert op visuele prikkels. Nazima lijkt goed te kunnen horen.

Uit zichzelf is Nazima niet in staat de omgeving actief te ontdekken en daardoor nieuwe ervaringen op te doen. Daarbij komt dat ze vaak alle materialen die ze aangeboden krijgt weggooit. Dit maakt dat zij de kans loopt zich te vervelen. Nazima is volgens begeleiders in staat eenvoudige verbanden te leggen. Ze herkent bijvoorbeeld haar beker en weet dan dat ze gaat drinken, ook bij het zien en voelen van haar jas weet ze dat ze naar buiten gaat. Volgens haar ouders begrijpt Nazima weinig. Ze geven wel aan dat Nazima hen en haar broers en zusje herkent. Begeleiders vertellen ook dat Nazima onderscheid maakt tussen bekende en onbekende begeleiders. Het is voor begeleiders van wonen en de ouders van Nazima onduidelijk of zij kan kiezen. Begeleiders van dagbesteding geven aan dat Nazima kiest door iets te blijven vasthouden wanneer het haar interesse heeft en iets weg te gooien wanneer dat niet zo is. De fysiotherapeut ziet dat Nazima haar keuzes duidelijk maakt door te lachen en veel geluiden te maken. Wanneer ze iets niet wil wendt ze zich af en kan ze brommerig mopperen.

Nazima kan volgens betrokkenen via lichaamshouding, geluiden en mimiek goed aangeven hoe ze zich voelt. Ze weet, volgens begeleiders, hoe ze aandacht moet vragen van een ander. Volgens wonen en dagbesteding doet ze dat door middel van lachen, iemands hand/vinger/trui te pakken, door te gillen en door iemand aan te kijken. Als Nazima zich prettig voelt dan is ze volgens begeleiders ontspannen en reageert ze door middel van lachen en uitbundig kraaien op het contact wat haar wordt aangeboden. Men geeft aan dat ze zich dan ook beter op activiteiten richt. Wanneer ze heel enthousiast wordt gaat ze volgens betrokkenen fladderen met haar armen, stampt ze met haar voeten en slaat ze tegen haar hoofd. Haar ouders vragen zich overigens af of dit laatste een uiting van enthousiasme is.

Wanneer Nazima zich niet lekker voelt of iets niet prettig vindt, uit ze dit volgens betrokkenen middels klagelijk jengelen/gillen, iets wegduwen of tandenknarsen (ook bij verveling). Ook kan ze een angstige blik in haar ogen hebben volgens begeleiders van wonen. Echt huilen wordt weinig gezien, alleen wanneer er sprake is van ziekte/pijn en beangstigende situaties zoals bijvoorbeeld doktersbezoek. Ze vindt het vervelend als haar nagels geknipt worden en volgens dagbesteding wordt ze boos wanneer ze moet drinken. Haar basisstemming wordt door dagbesteding beschreven als rustig en ontspannen, wonen geeft aan dat ze wisselend vrolijk of in zichzelf gekeerd oogt. Haar ouders vinden dat Nazima een sterk wisselende stemming heeft. Het ene moment is ze vrolijk om vervolgens te gaan schreeuwen.

Dat schreeuwen komt veel voor, zowel binnen wonen als binnen dagbesteding komt dit dagelijks maar ook veelvuldig elk uur voor. In sommige gevallen is het duidelijk waarom: ze wil iets waar ze niet bij kan of iemand staat in haar weg. Wanneer ze schreeuwt heeft ze volgens begeleiders een gezichtsuitdrukking waarmee ze aangeeft zich niet prettig te voelen.

Ook thuis schreeuwt Nazima vaak. Haar ouders en de fysiotherapeut hebben de indruk dat het schreeuwen samenhangt met verveling. Zij denken dat Nazima veel stimulatie nodig heeft om zichzelf te vermaken. Begeleiders van wonen en dagbesteding geven echter aan dat Nazima zichzelf goed kan vermaken. Voor hen is het vaak niet duidelijk waarom zij gilt en op welke wijze ze dit gedrag kunnen doorbreken. Er is gedacht aan pijn maar lichamelijk onderzoek en gebitsonderzoek hebben niet geleid tot vermoedens van pijn. Alle betrokkenen geven verder aan dat Nazima het afgelopen jaar sterk stereotype gedrag vertoont. Zij maakt bij voortdurend wapperende bewegingen met haar handen voor haar ogen. Ze is, wanneer ze aan het wapperen is, erg in zichzelf gekeerd. Dit betekent dat ze niet meer open kan staan voor haar omgeving en dus geen nieuwe ervaringen op kan doen. Ook is het hierdoor lastiger voor haar om in contact te zijn met de mensen om haar heen. Begeleiders van dagbesteding denken dat het wapperen een prettige sensatie is voor Nazima. De fysiotherapeut, begeleiders van wonen en de ouders van Nazima denken echter dat het wapperen te maken heeft met verveling. Alle betrokkenen willen graag dat Nazima zich prettiger voelt.

Perspectief- en hoofddoelbespreking

De ouders van Nazima, haar begeleiders van wonen en dagbesteding, de gedragswetenschapper, de teammanager en de fysiotherapeut komen allemaal samen om het persoonsbeeld te bespreken en vervolgens een perspectief en hoofddoel op te stellen. We noemen dit overleg de perspectief- en hoofddoelbespreking of de persoonlijk plan bespreking.

Tijdens de perspectief- en hoofddoelbespreking wordt eerst gecheckt of iedereen zich kan vinden in het persoonsbeeld van Nazima. Mocht dit niet het geval zijn, wordt het beeld ter plekke aangepast.

Tijdens deze bespreking over Nazima komt naar voren dat het schreeuwen en de stereotype bewegingen op dit moment de grootste zorgen geven bij alle betrokkenen. Men is het erover eens dat Nazima hierdoor minder goed in staat is in contact te komen met haar omgeving en dat het gedrag het opdoen van verschillende ervaringen in de weg staat. Men denkt dat het gedrag veroorzaakt wordt door verveling. Nazima krijgt mogelijk te weinig passende activiteiten aangeboden. De ouders van Nazima geven aan dat zij het heel belangrijk vinden dat Nazima zich prettig voelt. Zij hebben de indruk dat wanneer zij zich prettiger voelt, het schreeuwen en de stereotype bewegingen af zullen nemen.

Perspectief:

We kiezen daarom het gewenste perspectief van de ouders: 'Nazima voelt zich prettig'. Dit perspectief heeft een looptijd van twee jaar.

Hoofddoel:

Als eerste stapje in de richting van dit perspectief wordt een hoofddoel geformuleerd. Alle betrokkenen denken dat Nazima zich mogelijk verveeld. Zij denken dat een gevulder dagprogramma zal leiden tot een vermindering van het schreeuwen en het wapperen met de handen. Daarom wordt het volgende hoofddoel geformuleerd:

‘We weten in hoeverre een toename van activiteiten leidt tot een afname van gillen en stereotype gedrag’. Dit hoofddoel heeft een looptijd van een jaar.

Over dit perspectief en hoofddoel zijn alle betrokkenen het eens. Dat moet ook omdat alle verschillende disciplines de komende jaren gaan werken aan het behalen van deze doelen. Dat doen ze door werkdoelen op te stellen.

Als eerste stappen richting het behalen van het hoofddoel (en perspectief) is meer kennis nodig over de momenten waarop Nazima schreeuwt. Door de verschillende betrokken disciplines worden dus eerst werkdoelen opgesteld om kennis te verzamelen.

De ouders, de begeleiders van wonen en dagbesteding gaan eerst onderzoeken wanneer Nazima schreeuwt en wanneer ze wappert met haar handen:

Werkdoel: ‘We weten op welke momenten Nazima schreeuwt gedurende de dag’.

Dit werkdoel heeft een looptijd van 4 weken en de activiteit wordt uitgevoerd door alle betrokkenen.

Resultaten:

Nazima schreeuwt vooral op momenten dat ze geen activiteiten aangeboden krijgt. Ze kan ook schreeuwen wanneer groepsactiviteiten zoals muziek aangeboden worden en zij (nog) niet aan de beurt is. Daarnaast komt het schreeuwen veel voor tijdens het eten. Men denkt dat het eten geven te snel gaat en Nazima te weinig invloed kan uitoefenen op het tempo. Ouders geven aan dat Nazima thuis vooral schreeuwt wanneer één van hen uit het gezichtsveld van Nazima is. Ze hebben de indruk dat Nazima ermee wil aangeven dat ze hen allebei in haar nabijheid wil hebben. Uit de resultaten van het werkdoel van de fysiotherapeut komt naar voren dat Nazima eigenlijk nooit schreeuwt tijdens bewegingsactiviteiten zoals zwemmen, schommelen en bewegen op het luchtkussen.

Werkdoel: ‘We weten op welke momenten Nazima met haar handen voor haar ogen wappert gedurende de dag’.

Dit werkdoel heeft opnieuw een looptijd van vier weken en de activiteiten worden uitgevoerd door alle betrokkenen.

Resultaten:

Het wapperen met haar handen voor de ogen wordt vooral gezien tijdens groepsactiviteiten, bijvoorbeeld muziek in de groep en situaties wanneer er geen activiteiten worden aangeboden (lege momenten). Thuis zien ouders dit gedrag ook vooral wanneer Nazima niets te doen heeft. Het wapperen wordt niet gezien tijdens bewegingsactiviteiten.

Uit de resultaten van deze werkdoelen blijkt dat de wijze waarop activiteiten worden aangeboden en welke activiteiten worden aangeboden samenhangen met het al dan niet voorkomen van het schreeuwen of het wapperen. Vervolgens worden werkdoelen opgesteld om uit te zoeken hoe Nazima reageert op verschillende (nieuwe) activiteiten. De begeleiders van wonen gaan aan de slag met de volgende werkdoelen:

- 'We weten hoe Nazima reageert op individueel begeleid bellen blazen'
- 'We weten hoe Nazima reageert op het in bad gaan met knetterschuim'
- 'We weten hoe Nazima reageert op het fietsen in de rolstoelfiets'

De begeleiders van dagbesteding werken aan de volgende werkdoelen:

- 'We weten hoe Nazima reageert op een actieve houding zittend in de rolstoel'
- 'We weten welke materialen Nazima interessant vindt'
- 'We weten hoe Nazima reageert tijdens het voorlezen van een multi sensory story telling boek'

De fysiotherapeut heeft een bewegingsprogramma voor Nazima gemaakt. Ze biedt allerlei grof motorische activiteiten aan en verwerkt deze in werkdoelen:

- 'We weten hoe Nazima reageert op schommelen op haar buik in de hangmat'
- 'We weten hoe Nazima reageert op het glijden op de glijbaan'
- 'We weten hoe Nazima reageert op 'springen' op het luchtkussen'

Nazima' moeder gaat wekelijks met Nazima zwemmen in een groepje, begeleid door de fysiotherapeut. Zij werkt aan het volgende werkdoel:

- 'We weten hoe Nazima reageert op zwemmen in een groepje'

Resultaten:

Als snel wordt duidelijk dat Nazima activiteiten waarbij ze zelf actief betrokken wordt het leukst vindt. Vooral activiteiten waarbij ze haar lichaam moet gebruiken en die spannend zijn hebben haar voorkeur. Bijvoorbeeld schommelen, glijden, het luchtkussen, zwemmen maar ook fietsen in de rolstoelfiets. Het voorlezen van een multi sensory story telling boek valt

ook zeer in de smaak. Tijdens deze activiteiten worden het schreeuwen en het wapperen met de handen niet gezien. Activiteiten als bellen blazen lijkt ze niet leuk te vinden.

Nu alle betrokkenen meer weten over de voorkeuren van Nazima worden werkdoelen geformuleerd om deze kennis ook echt te gaan toepassen om Nazima meer te activeren.

Wonen gaat aan de slag met de volgende werkdoelen:

- 'Nazima bepaalt zelf het tempo van het eten'
- 'Nazima participeert actief in het dekken van de tafel'
- 'Nazima gaat eens per week rolstoelfietsen'
- 'Nazima kan zelfstandig een rolstoelcircuit afleggen'

De dagbesteding richt zich op de volgende werkdoelen

- 'Nazima bepaalt zelf het tempo tijdens het eten'
- 'Nazima vermaakt zichzelf met de ballenbak gedurende 5 minuten'
- 'Nazima gaat eens per week boodschappen doen'
- 'Nazima krijgt eens per week de activiteit multi sensory story telling aangeboden'

De fysiotherapeut werkt aan de volgende werkdoelen:

- 'Nazima verplaatst zich zelfstandig met behulp van de rolstoel'
- 'Nazima krijgt op de afgesproken manier eens per week een grofmotorische activiteit aangeboden'

De fysiotherapeut en de ouders werken aan het volgende werkdoel:

- 'Nazima gaat eens per week op de afgesproken manier zwemmen.'

Resultaten

Tijdens de fysiotherapie bleek al snel dat Nazima zichzelf met de rolstoel kon verplaatsen op het moment dat er iets in de ruimte was wat haar interesse had. De fysiotherapeut heeft dit overgedragen aan de begeleiders van wonen en dagbesteding. In de woning is daarom een circuit aangelegd. In de hal en de gang zijn allerlei materialen op gehangen die Nazima interessant vindt (materiaal wat geluid maakt, glinsterend materiaal, bakjes met balletjes die ze eruit kan gooien). Nazima rijdt nu zelfstandig rond en vermaakt zich met het materiaal wanneer begeleiders geen tijd hebben om alleen met haar activiteiten te ondernemen. Ook schommelen blijkt Nazima heel leuk te vinden: het kan niet hard en wild genoeg gaan. Daarom is door wonen en door dagbesteding een schommel aangeschaft zodat Nazima op lege of voor begeleiders erg drukke momenten kan schommelen. Binnen wonen heeft men gemerkt dat Nazima goed in staat is zelfstandig te eten wanneer de begeleider het eten aan de vork prikt. Ze geeft uit zichzelf de vork aan waardoor ze zelf het tempo van eten kan bepalen. Volgens begeleiders merk je aan haar dat ze dit heel prettig vindt.

Woonbegeleiders hebben dit doorgegeven aan begeleiders van dagbesteding en haar

ouders. Ze hebben een filmpje gemaakt van de wijze van eten zodat iedereen het op eenzelfde manier kan doen. Nazima blijkt veel activiteiten erg leuk te vinden alleen vindt ze het niet leuk wanneer haar dezelfde activiteit dagen achtereen aangeboden wordt, ze vraagt om veel variatie wat betreft activiteiten. Daarom is er zowel binnen wonen als binnen dagbesteding een doos met allerlei (benodigdheden voor) activiteiten samengesteld, zodat begeleiders snel ideeën hebben voor activiteiten en leegte in het dagprogramma wordt voorkomen.

Evaluatie 1e hoofddoel

Na een jaar komen de ouders van Nazima en haar begeleiders weer samen om het eerste hoofddoel te evalueren. Aan de hand van de evaluaties van de werkdoelen wordt geconcludeerd dat het gillen inderdaad vooral voorkomt wanneer Nazima niets aangeboden krijgt of wanneer ze activiteiten saai vindt. -

Door Nazima veel en gevarieerde activiteiten aan te bieden en meer invloed te geven is het gillen sterk afgenomen. Ze gilt nu nog wel eens maar het is voor betrokkenen meteen duidelijk waarom: de activiteit heeft haar interesse niet of duurt te lang of ze ervaart leegte in haar programma. Het stereotype wapperen met de handen wordt nog wel vaak gezien. Het is nog onvoldoende duidelijk waarom Nazima dit gedrag laat zien.

Het is duidelijk dat Nazima het goed doet op een gevuld dagprogramma met veel variatie en bewegingsactiviteiten. Ze vindt het volgens alle betrokkenen heel prettig zelf de regie te hebben. Het is nog niet goed duidelijk wat Nazima bedoelt met het wapperen van haar handen. Alle betrokkenen willen hier in de toekomst een beter beeld van krijgen. Daarnaast wil men dat zij meer mogelijkheden krijgt om duidelijk te maken wat ze wil.

Bijlage II: casus Floris

Persoonsbeeld Floris

Floris is een jongen van 8 jaar met een zeer expressief gezicht. Hij wordt getypeerd als een lief jongetje dat weinig aandacht vraagt. Volgens alle betrokkenen houdt hij van buiten zijn in weer en wind, knuffelen en het kijken/luisteren naar kinderprogramma's als Buurman en Buurman, Woezel en Pip en Nijntje. Floris woont thuis bij zijn ouders en zijn jongere zusje. Zijn zusje en hij kunnen het heel goed met elkaar vinden. Volgens de ouders zijn ze twee handen op een buik.

Floris heeft een ernstige verstandelijke en meervoudige beperking als gevolg van zuurstoftekort tijdens de geboorte. Floris heeft daarnaast moeilijk instelbare epilepsie en heeft als gevolg daarvan meerdere grote en kleine toevallen per dag. Na een toeval is hij vaak erg moe. Hij heeft zeer ernstige motorische beperkingen; hij is spastisch aan zijn benen en armen en heeft een scoliose. Door zijn motorische beperkingen heeft Floris nauwelijks de mogelijkheid om zijn omgeving zelfstandig te ontdekken (GedragsTaxatieinstrument). Hij probeert zijn armen gericht in te zetten om iets te pakken, maar zijn spasticiteit is zo ernstig dat het hem in het algemeen niet lukt. Wanneer het hem wel lukt iets te pakken, gaat zijn hand open wanneer hij zijn arm naar zijn lichaam toe beweegt en laat hij het voorwerp vallen. Dit frustrleert hem volgens zijn ouders sterk. Floris heeft anderen nodig voor alle activiteiten van het dagelijks leven. Floris heeft een mey-walk en maakt hier op het KDC gebruik van. Hij krijgt sondevoeding omdat hij zich verslikt in zijn eten. Floris kan goed zien en horen.

Begeleiders van wonen en dagbesteding geven aan dat Floris in het algemeen een neutrale, rustige stemming heeft. Wel geven ze aan dat ze de laatste maanden zien dat Floris minder contact maakt met de mensen in zijn omgeving. Hij is minder alert op zijn omgeving en minder gericht op contact met begeleiders en andere kinderen. Floris' ouders vinden hem ook wat somber ogen. Bij beweging zien ze een wat wisselend beeld. Wanneer hij niet lekker in zijn stoel zit of hij wordt niet begrepen, kan hij boos zijn en gillen, maar ook vrolijk zijn en lachen komen veel voor. De logopediste en de fysiotherapeut beschrijven Floris als open en vrolijk. Vooral tijdens het zwemmen ziet de fysiotherapeut hem als heel alert en blij. Wanneer Floris iets leuk vindt zie je dat aan zijn gezichtsuitdrukking (lachen), positieve geluiden, ogen die glinsteren. Daarnaast heeft hij op die momenten een actieve houding en reageert hij snel op wat er in de omgeving gebeurt door zijn hoofd ernaar toe te draaien en geluiden te maken. Wanneer Floris iets niet leuk vindt (tanden poetsen, haren wassen/knippen, verveling, drukte, eten via de mond) kan hij dat duidelijk laten merken

door te gillen, 'moppergeluiden' te maken en door te fronsen. Soms kan Floris ineens huilen. Zijn ouders hebben de indruk dat hij dan pijn heeft maar het is vaak niet duidelijk waar.

Alle begeleiders geven aan dat het moeilijk is vast te stellen welke activiteiten Floris leuk vindt. Hij is in het algemeen niet in staat met speelgoed te spelen en zijn interesse voor materialen is volgens hen klein. Men weet niet goed wat ze Floris aan kunnen bieden. Floris draait in het KDC gewoon mee in het groepsprogramma (muziekactiviteiten, knutselen, sensopathische activiteiten) maar begeleiders geven aan dat ze niet de indruk hebben dat Floris hier veel plezier aan beleeft. Zijn ouders vertellen dat Floris ontzettend geniet van het samen ondernemen van activiteiten: fietsen in de rolstoelfiets, wandelen, naar de winkel gaan, met zijn zusje knuffelen en stoeien. Volgens hen is het noodzakelijk individueel activiteiten aan te bieden en zo de wereld naar Floris toe te brengen. Dit gebeurt volgens de ouders te weinig op het KDC. Zij geven aan dat Floris niet in staat is zichzelf te vermaken. Wanneer hem onvoldoende wordt aangeboden, trekt hij zich volgens hen in zichzelf terug en is het vervolgens heel moeilijk het contact met hem weer te herstellen. Ook begeleiders zien het teruggetrokken, verminderd alerte gedrag vaak. Zij weten niet goed hoe ze dit moeten doorbreken. Volgens de Lijst Gedragsproblemen laat Floris de laatste twee maanden dagelijks en soms elk uur teruggetrokken gedrag zien. De ouders van Floris geven aan dat hij kan kiezen. Zij zien aan zijn gezichtsuitdrukking wat hij wel of niet wil. Volgens zijn vader wijst Floris ook dingen en personen aan met zijn ogen door er herhaaldelijk kort naar te kijken. Begeleiders en therapeuten van het KDC hebben niet de indruk dat Floris kan kiezen.

Volgens begeleiders, therapeuten en ouders kan Floris kleine verbanden leggen: wanneer hij zijn jas aan krijgt weet hij dat hij naar buiten gaat, wanneer hij het zwembad binnen komt weet hij dat hij gaat zwemmen. Het is voor hem daarom van belang dat zijn dagprogramma gestructureerd verloopt waardoor hij verschillende activiteiten kan herkennen, voorspellen en uiteindelijk beïnvloeden. Daarnaast is het nodig dat er met veel aandacht naar hem geluisterd wordt, het is niet altijd even gemakkelijk te begrijpen wat hij wil.

Floris zoekt volgens begeleiders in het algemeen geen contact met begeleiders of met andere kinderen op de groep. Zijn ouders geven aan dat Floris contact met hen zoekt door bepaalde, wat hogere geluiden te maken. Met zijn zusje maakt Floris contact door naar haar te roepen en naar haar te lachen.

Zowel de begeleiders van het KDC als de ouders van Floris maken zich zorgen over Floris. Met name het teruggetrokken gedrag wat de laatste maanden veel gezien wordt baart hen zorgen. Er lijkt geen medische oorzaak te zijn voor dit gedrag. Ouders, begeleiders en de therapeuten willen zich de komende tijd richten op het inzicht krijgen in het teruggetrokken gedrag van Floris. De ouders van Floris zouden graag willen dat Floris alert is op zijn omgeving en passende, uitdagende activiteiten aangeboden krijgt. De begeleiders en

therapeuten van het KDC willen Floris graag beter leren kennen en zouden willen dat duidelijk wordt welk dagprogramma/ welke activiteiten het beste bij hem passen.

Het formuleren van doelen

Tijdens de perspectief en hoofddoelbespreking met alle betrokkenen worden de volgende conclusies getrokken:

Grootste zorgen:

- Het teruggetrokken gedrag van Floris waardoor hij niet of nauwelijks betrokken kan zijn bij zijn omgeving.
- Gebrek aan concrete kennis en overeenstemming bij alle betrokkenen hoe dit te beïnvloeden. Uiteindelijk wil men komen tot een positieve beïnvloeding van dit gedrag en het aanbieden van de juiste activiteiten (programma).

Het eerste opgestelde perspectief wordt: 'Ik ben actief betrokken bij mijn omgeving'. Dit perspectief heeft een looptijd van een jaar. Hierbij wordt het volgende hoofddoel geformuleerd: 'We weten op welke manier we de alertheid van Floris kunnen beïnvloeden'. Dit hoofddoel heeft een looptijd van een half jaar.

(Evaluatie) Werkdoelen

Allereerst wordt aan de hand van de Lijst Alertheid gekeken op welke momenten van de dag Floris alert is. De begeleiders van wonen en dagbesteding zoeken vervolgens door middel van werkdoelen uit in hoeverre tactiele prikkels, geurprikkel, geluiden, en bewegen Floris' alertheid beïnvloeden. Daarnaast worden activiteiten die zijn alertheid positief beïnvloeden opgenomen in het dagprogramma. Hiervoor wordt samengewerkt met de fysiotherapie en ergotherapie. Ook deze disciplines hebben werkdoelen opgesteld die gericht waren op het verkrijgen van deze kennis.

Evaluatie hoofddoel

Bij de evaluatie van het hoofddoel blijkt dat Floris grote delen van de dag en avond niet alert is. Het aanbieden van een actieve zithouding Floris, motorische activering en variëteit wat betreft activiteiten maken dat hij veel alerter is dan eerder. Een gevuld, gevarieerd en gestructureerd dagprogramma waarbij gebruik gemaakt wordt van auditieve, tactiele en visuele verwijzers is dus van groot belang. Daarnaast moet het aangeboden materiaal gevarieerd zijn (trilslang, wierrook), moet er ruimte zijn voor grof motorische activiteiten (lopen in de mey walk, bewegingsbeleving waarbij gebruik gemaakt wordt van bijvoorbeeld een luchtkussen, hangmatten, etc.) en moeten veranderingen in lig- en zithouding aangeboden worden, bijvoorbeeld in een gewone stoel zitten in plaats van in de rolstoel heeft veel effect op zijn alertheid. Bovendien is gebleken dat Floris kan kiezen tussen verschillende soorten drinken en eten.

Vervolg

Momenteel wordt gewerkt aan het uitbreiden van haar invloed op de omgeving. Dit wordt gedaan door Floris te leren een button/knop in zijn hoofdsteun te bedienen om bijvoorbeeld zelfstandig muziek te kunnen luisteren.

